วท
TP
ส๙๘.๖๕
.ร๕๖
๙๑๒๙

ห ๖๕๒๗
หอสมุดกลาง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

บทที่ 3
ผลการทดลอง

3.1 ผลการเปรียบเทียบหาสายพันธุ์ยีสต์ที่มีคุณสมบัติในการย่อยแป้ง

ใช้เชื้อยีสต์ 2 สายพันธุ์ในการทดสอบการใช้อาหารที่มีแป้งเป็นแหล่งคาร์บอน (starch agar) คือ *Schwanniomyces occidentalis* TISTR 5346 และ *Schwanniomyces occidentalis* TISTR 5555 ผลการทดลองได้แสดงไว้ในตารางที่ 8 พบว่า เชื้อทั้ง 2 สายพันธุ์มีความสามารถในการย่อยแป้งได้ ในการทดลองได้เลี้ยงเชื้อทั้ง 2สายพันธุ์ในอาหาร starch agar บ่มในตู้บ่มควบคุมอุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียสเก็บตัวอย่างมาวัดระยะเส้นผ่าศูนย์กลาง clear zone ต่อเส้นผ่าศูนย์กลางโคโลนีพบว่าเชื้อยีสต์สายพันธุ์ *Schwanniomyces occidentalis* TISTR 5555 ให้ระยะเส้นผ่าศูนย์กลาง clear zone ต่อเส้นผ่าศูนย์กลางโคโลนีสสูงกว่า เชื้อยีสต์สายพันธุ์ *Schwanniomyces occidentalis* TISTR 5346 ดังนั้นจึงเลือกเชื้อยีสต์สายพันธุ์ *Schwanniomyces occidentalis* TISTR 5555 ในการทดลองผลิตโปรตีนเซลล์เดียว เพราะยีสต์สายพันธุ์นี้สามารถย่อยแป้งได้ดีกว่าอีกสายพันธุ์ที่นำมาเปรียบเทียบกันซึ่งรูปที่ 2 เป็นรูปแสดง clear zone ที่เกิดขึ้นและเห็นชัดเจนเมื่อหยดสารละลายไอโอดีนลงไปในจานเลี้ยงเชื้อ ส่วนที่อยู่รอบโคโลนีจะเห็นเป็น clear zone ชัดเจน เพราะแป้งในส่วนนี้ถูกย่อยสลายไปแล้ว ส่วนของแป้งที่ยังไม่ถูกย่อย จะเกิดปฏิกิริยากับไอโอดีนได้เป็นสีน้ำเงินเข้ม

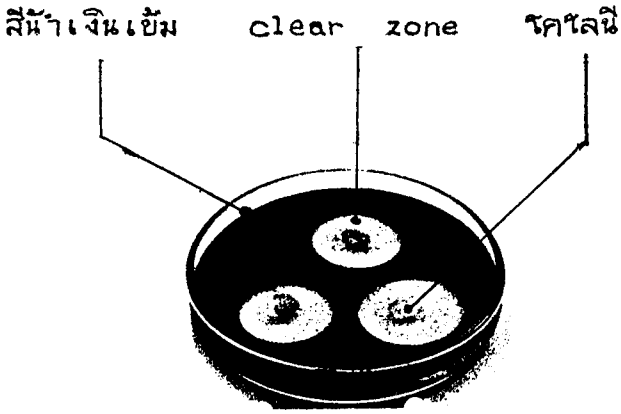

รูปที่ 2 แสดง clear zone ที่เกิดจากการย่อยแป้งของเชื้อ *S.occidentalis* บนอาหาร starch agar

ตารางที่ 8 แสดงระยะเส้นผ่าศูนย์กลางของโคโลนี และระยะเส้นผ่านศูนย์กลางของ clear zone และอัตราส่วนระหว่างระยะเส้นผ่าศูนย์กลางของ clear zone : ระยะเส้นผ่าศูนย์กลางของโคโลนี

เวลา	เชื้อสายพันธุ์					
	Schwanniomyces occidentalis TISTR 5346			*Schwanniomyces occidentailis* TISTR 5555		
ชั่วโมงที่	ø clear zone	ø colony	ø clear zone / ø colony	ø clear zone	ø colony	ø clear zone / ø colony
6	0.10	0.10	1.00	0.15	0.10	1.50
12	0.16	0.15	1.00	0.27	0.17	1.58
21	0.43	0.30	1.50	0.50	0.30	1.60
30	0.73	0.30	2.43	0.90	0.33	2.72
48	1.30	0.53	2.45	1.41	0.50	2.82
72	1.70	0.60	2.83	1.93	0.63	3.06
96	2.43	0.83	2.92	2.66	0.83	3.20
120	2.56	0.86	2.97	2.93	0.90	3.25
144	3.10	1.03	3.00	3.56	1.03	3.46

ø = ระยะเส้นผ่าศูนย์กลาง (เซนติเมตร)

3.2. ผลการหาความเข้มข้นของแป้งมันสำปะหลังและเวลาที่เหมาะสมในการผลิตโปรตีนเซลล์เดียว

เมื่อทำการเลี้ยงเชื้อสายพันธุ์ *Schwanniomyces occidentalis* TISTR 5555 ในอาหารเลี้ยงเชื้อ YM โดยใช้แป้งมันสำปะหลังที่มีความเข้มข้นต่างๆ กันคือ 1%, 2%, 3% และ 4% w/v แทนกลูโคส โดยบ่มในตู้เขย่าควบคุมอุณหภูมิที่ 30 องศาเซลเซียส ความเร็ว 200 รอบต่อนาที เป็นเวลา 48 ชั่วโมง และเก็บตัวอย่างมาวิเคราะห์น้ำหนักเซลล์แห้ง ปริมาณแป้ง ปริมาณน้ำตาล และปริมาณโปรตีนได้ผลตามตารางที่ 9 ตามลำดับจากการหาน้ำหนักแห้งของเซลล์ที่เวลาต่างๆ (รูปที่ 3) พบว่าเซลล์เจริญอย่างรวดเร็วใน 24 ชั่วโมงแรก และการเจริญจะเริ่มคงที่หลังเวลา 24 ชั่วโมง อาหารที่มีความเข้มข้นแป้ง 4% จะให้น้ำหนักเซลล์สูงสุดคือ 6.36 กรัมต่อลิตรและอาหารความเข้มข้นแป้ง 1%, 2% และ 3% จะให้ค่าน้ำหนักเซลล์แห้งดังนี้คือ 4.40 กรัมต่อลิตร, 4.96 กรัมต่อลิตร และ 6.28 กรัมต่อลิตร ตามลำดับ

จากการทดลองหาปริมาณแป้ง (รูปที่ 4) พบว่าเชื้อยีสต์สามารถย่อยแป้งได้รวดเร็วมาก คือใช้หมดภายในเวลา 6-9 ชั่วโมงแรก ซึ่งในอาหารความเข้มข้นแป้ง 1%, 2%, 3% และ 4% นั้นเชื้อยีสต์จะใช้แป้งได้หมดในเวลาใกล้เคียงกัน

จากการทดลองหาปริมาณน้ำตาล (ในรูปที่ 5) พบว่าจุลินทรีย์สามารถย่อยแป้งให้เป็นน้ำตาลได้อย่างรวดเร็วใน 12 ชั่วโมงแรก ทำให้ปริมาณน้ำตาลเพิ่มมากขึ้น จนถึงจุดสูงสุด ซึ่งแป้งเปลี่ยนเป็นน้ำตาลหมด ในการเจริญและเพิ่มจำนวนของเซลล์มีการใช้น้ำตาลทำให้ปริมาณน้ำตาลค่อยๆลดลง จนถึงชั่วโมงที่ 36 น้ำตาลเหลือน้อยมาก และอาหารความเข้มข้นแป้ง 4% จะได้ปริมาณน้ำตาลในอาหารที่เวลา 12 ชั่วโมงสูงที่สุดคือ 21.02 กรัมต่อลิตร ส่วนอาหารความเข้มข้นแป้ง 3%, 2% และ 1% จะให้ปริมาณน้ำตาลในอาหารต่ำลงตามลำดับคือ 14.57 กรัมต่อลิตร, 12.42 กรัมต่อลิตร 7.42 กรัมต่อลิตร

จากการหาปริมาณโปรตีน (วิธี Lowry) ที่เวลาต่างๆ (รูปที่ 6) พบว่าปริมาณโปรตีนจะเพิ่มขึ้นตั้งแต่ชั่วโมงที่ 6 ถึงชั่วโมงที่ 36 และชั่วโมงที่ 36 นี้จะให้ปริมาณโปรตีนสูงสุด จึงเลือกเก็บเกี่ยวเซลล์ที่เวลา 36 ชั่วโมง อาหารที่มีความเข้มข้นแป้ง 4% จะให้ปริมาณโปรตีนสูงที่สุดคือ 2.5 กรัมต่อลิตร และอาหารความเข้มข้นแป้ง 3%, 2% และ 1% จะให้ปริมาณโปรตีนลดลง ตามลำดับคือ 2.3,1.98 และ 1.71 กรัมต่อลิตร

จากตารางที่ 10 เมื่อนำมาเขียนกราฟแสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณแป้ง ปริมาณน้ำตาล น้ำหนักเซลล์แห้ง และปริมาณโปรตีนในอาหาร YM ที่ใช้แป้งเข้มข้น 1%, 2%, 3% และ 4% w/v ได้ผลออกมาดังรูปที่ 7,8,9 และ 10 ตามลำดับ จะเห็นได้ว่าปริมาณการเปลี่ยนแปลงของพารามิเตอร์ทั้ง 4 ตัวสอดคล้องกันในทุกความเข้มข้น โดยปริมาณแป้งจะลดลงเพราะถูกเปลี่ยนให้เป็นน้ำตาล ทำให้ปริมาณน้ำตาลสูงขึ้นระยะหนึ่งจึงลดลง เนื่องจากเซลล์นำไปใช้ในการเจริญเติบโต

และเพิ่มจำนวน ส่วนปริมาณโปรตีนและน้ำหนักเซลล์แห้งจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนถึงระยะหนึ่งน้ำหนักเซลล์แห้งจะมีค่าคงที่ และโปรตีนยังเพิ่มเนื่องจากอาจจะมีการสะสมโปรตีนของเซลล์จนถึงระยะหนึ่งก็จะมีค่าคงที่

ตารางที่ 9 แสดงผลน้ำหนักเซลล์แห้ง, ปริมาณแป้ง, ปริมาณน้ำตาล, ปริมาณโปรตีนที่เวลาต่างๆ ในอาหารที่มีแป้งเข้มข้น 1%, 2%, 3% และ 4% w/v

เวลา ชั่วโมง	อาหารที่มีแป้งเข้มข้น 1%	อาหารที่มีแป้งเข้มข้น 2%	อาหารที่มีแป้งเข้มข้น 3%	อาหารที่มีแป้งเข้มข้น 4%
น้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร)				
0	0.14	0.20	0.16	0.10
3	0.36	0.48	0.64	0.80
6	0.64	0.84	0.96	1.10
9	1.70	1.86	2.10	2.16
12	2.56	2.90	3.14	3.34
16	3.30	3.86	4.04	4.56
20	3.70	4.30	4.78	5.94
24	4.02	4.78	5.76	6.12
30	4.08	4.88	6.02	6.14
36	4.20	4.96	6.18	6.24
48	4.40	4.96	6.28	6.36
ปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร)				
0	12.50	15.38	16.68	17.00
3	0.98	4.75	9.39	11.50
6	0.38	0.40	0.42	0.45
9	0.15	0.25	0.27	0.30
12	0.09	0.18	0.20	0.22
16	0.00	0.00	0.00	0.20
20	0.00	0.00	0.00	0.17
24	0.00	0.00	0.00	0.08
30	0.00	0.00	0.00	0.00
36	0.00	0.00	0.00	0.00
48	0.00	0.00	0.00	0.00

ตารางที่ 9 (ต่อ)

เวลา (ชั่วโมง)	อาหารที่มีแป้งเข้มข้น 1%	อาหารที่มีแป้งเข้มข้น 2%	อาหารที่มีแป้งเข้มข้น 3%	อาหารที่มีแป้งเข้มข้น 4%
ปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร)				
0	2.45	2.50	2.60	2.81
3	3.34	3.12	5.77	6.11
6	5.08	3.25	6.45	9.89
9	5.11	5.44	9.34	13.25
12	5.26	10.06	14.76	20.49
16	3.54	8.89	13.13	18.26
20	2.30	7.48	7.56	9.00
24	2.09	5.22	5.44	5.59
30	1.67	2.69	2.83	1.52
36	1.46	0.77	0.75	0.75
48	0.33	0.40	0.42	0.35
ปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร)				
0	0.01	0.04	0.03	0.03
3	0.08	0.07	0.08	0.08
6	0.23	0.25	0.25	0.27
9	0.80	0.80	0.80	0.70
12	0.85	1.09	1.27	1.07
16	1.04	1.40	1.40	1.56
20	1.04	1.25	1.62	1.71
24	1.02	1.25	1.65	1.65
30	1.05	1.30	1.75	1.65
36	1.65	1.93	2.30	2.50
48	1.71	1.98	2.30	2.50

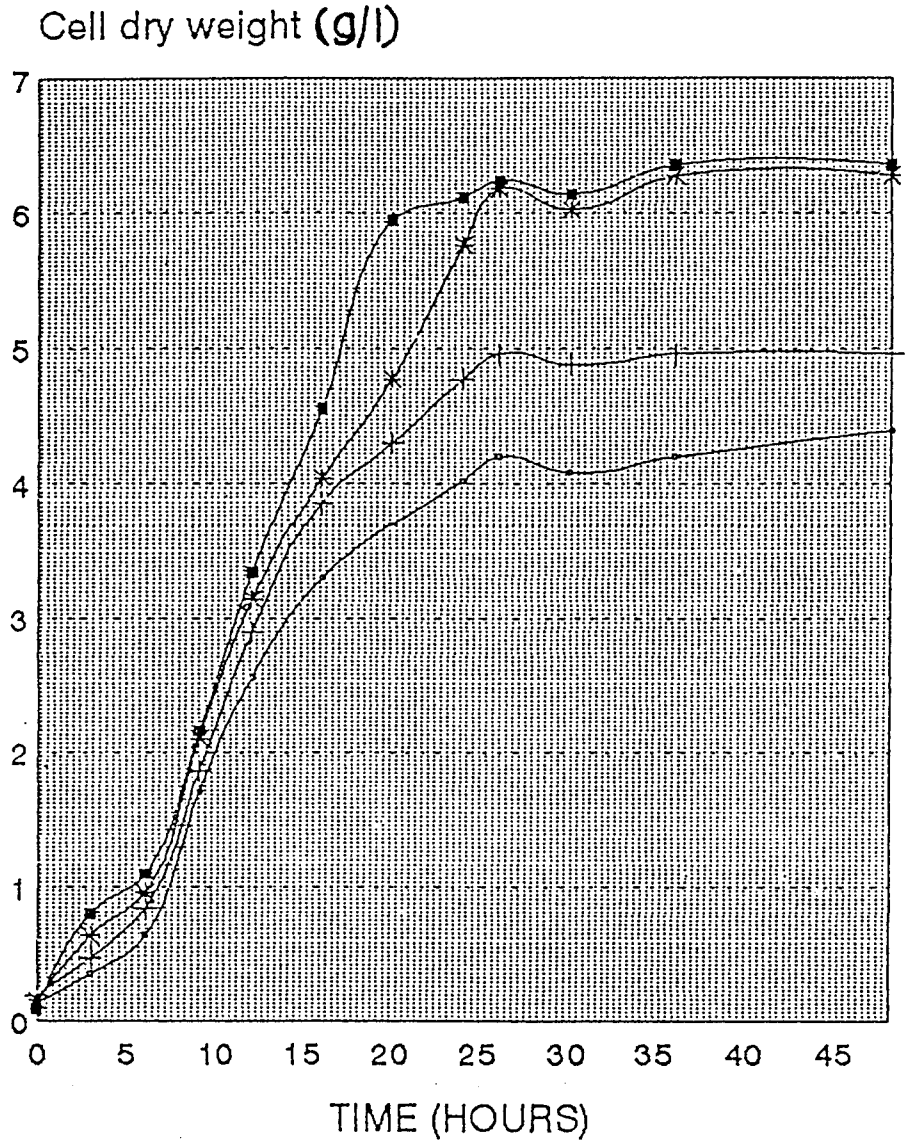

รูปที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างน้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร) กับเวลา (ชั่วโมง)

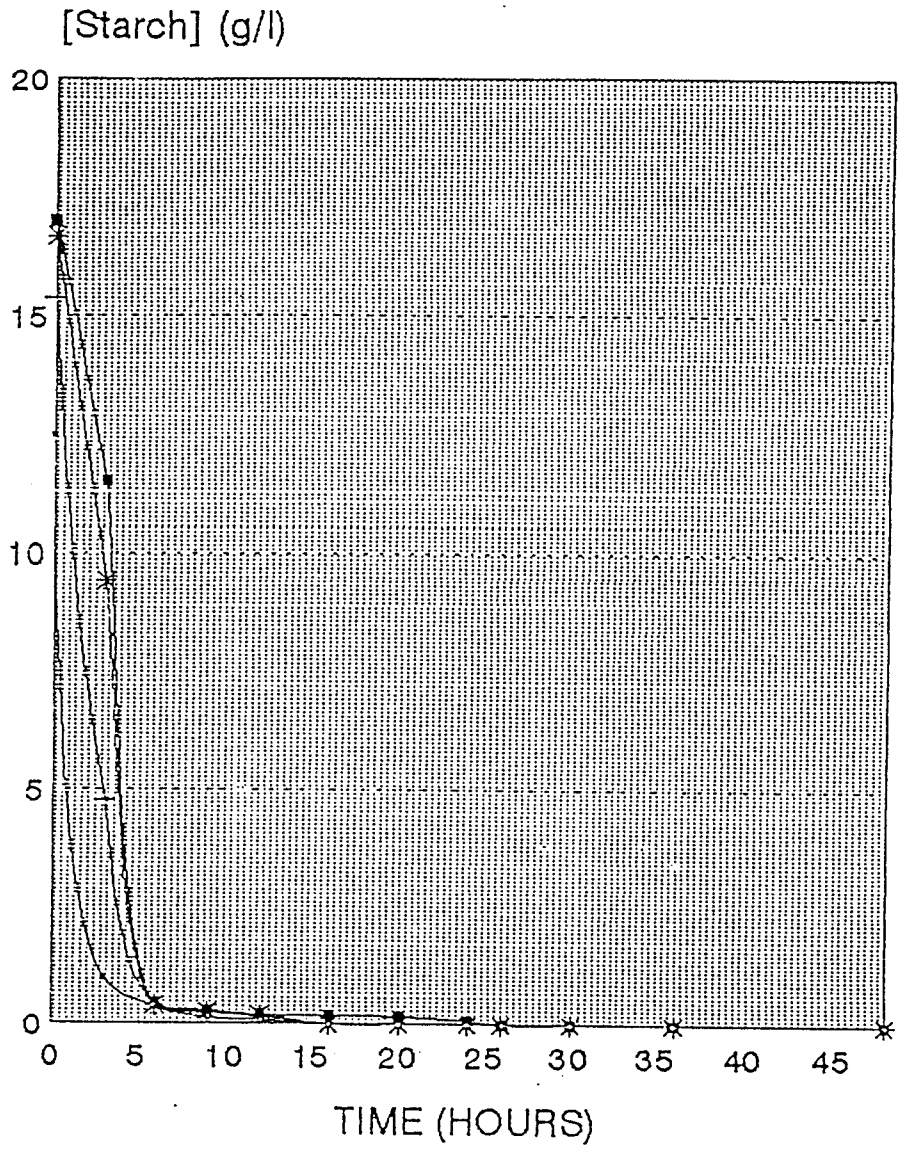

รูปที่ 4 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร) กับเวลา (ชั่วโมง)

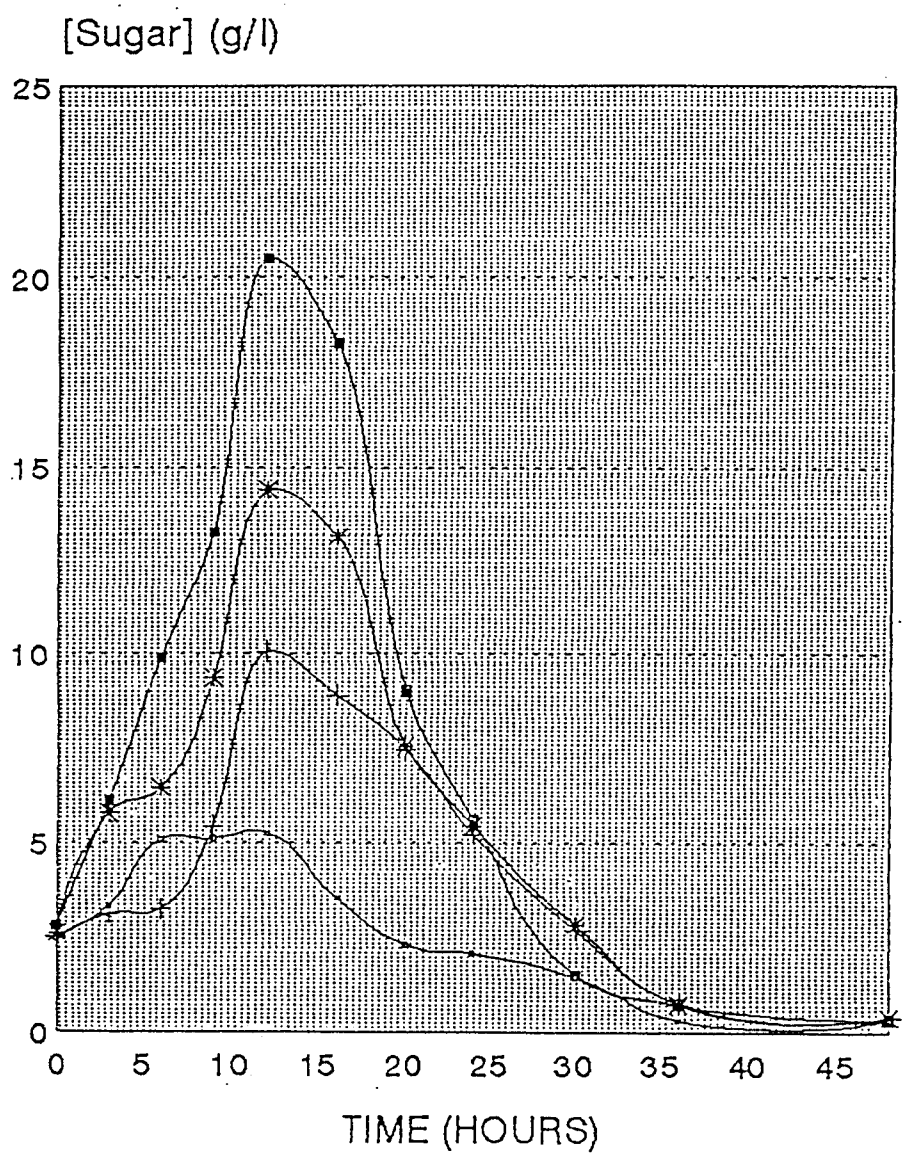

<u>รูปที่ 5</u> แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร) กับเวลา (ชั่วโมง)

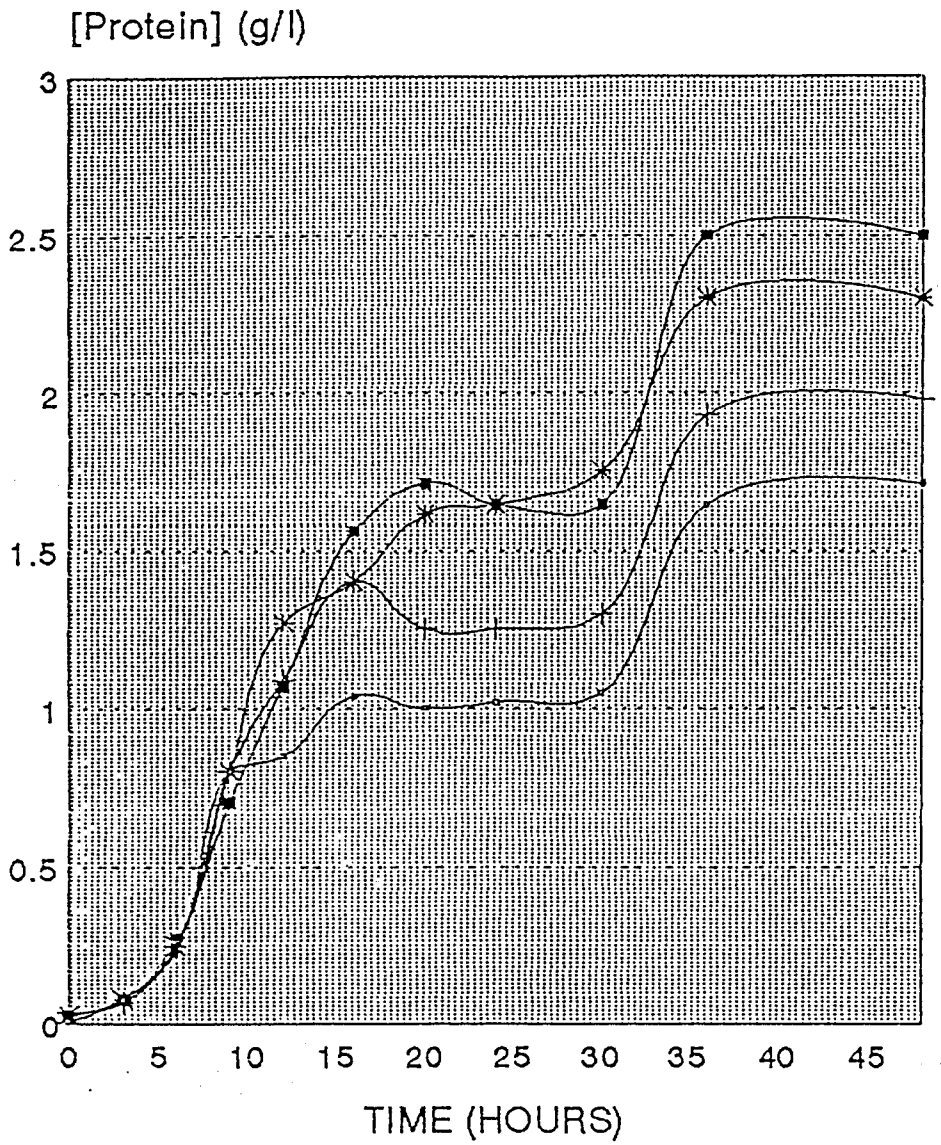

<u>รูปที่ 6</u> แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร) กับเวลา (ชั่วโมง)

ตารางที่ 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณแป้ง, ปริมาณน้ำตาล, น้ำหนักเซลล์แห้ง และปริมาณโปรตีน ที่เวลาต่างๆ ในอาหารความเข้มข้นแป้ง 1%, 2%, 3% และ 4%

เวลา (ชั่วโมง)	ปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร)	ปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร)	น้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร)	ปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร)
แป้ง 1%				
0	12.50	2.45	0.14	0.01
3	0.98	4.43	0.36	0.08
6	0.38	5.08	0.64	0.22
9	0.15	5.11	1.70	0.80
12	0.09	5.26	2.56	0.85
16	0.00	3.54	3.30	1.04
20	0.00	2.30	3.70	1.03
24	0.00	2.09	4.02	1.02
30	0.00	1.67	4.08	1.05
36	0.00	1.46	4.20	1.65
48	0.00	0.33	4.40	1.71
แป้ง 2%				
0	15.38	2.50	0.20	0.40
3	4.75	3.12	0.48	0.07
6	0.40	3.24	0.84	0.25
9	0.25	5.44	1.86	0.8
12	0.18	10.06	2.90	1.09
16	0.00	8.89	3.86	1.15
20	0.00	7.48	3.94	1.25
24	0.00	5.22	4.78	1.25
30	0.00	2.69	4.88	1.30
36	0.00	0.77	4.96	1.93
48	0.00	0.40	4.96	1.98

ตารางที่ 10 (ต่อ)

เวลา (ชั่วโมง)	ปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร)	ปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร)	น้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร)	ปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร)
แป้ง 3%				
0	16.68	2.60	0.16	0.03
3	9.39	5.77	0.64	0.08
6	0.42	6.45	0.96	0.25
9	0.27	9.34	2.10	0.80
12	0.20	14.77	3.14	1.27
16	0.00	13.13	5.24	1.40
20	0.00	7.56	5.55	1.62
24	0.00	5.44	5.76	1.65
30	0.00	2.82	6.02	1.75
36	0.00	0.75	6.18	2.3
48	0.00	0.42	6.24	2.3
แป้ง 4%				
0	17.00	2.81	0.10	0.03
3	11.50	6.11	0.80	0.08
6	0.45	9.87	1.10	0.27
9	0.30	13.25	2.16	0.70
12	0.22	20.49	3.34	1.07
16	0.20	18.26	4.56	1.56
20	0.17	9.00	5.94	1.71
24	0.08	5.59	6.12	1.65
30	0.00	2.84	6.14	1.65
36	0.00	0.75	6.24	2.50
48	0.00	0.35	6.36	2.50

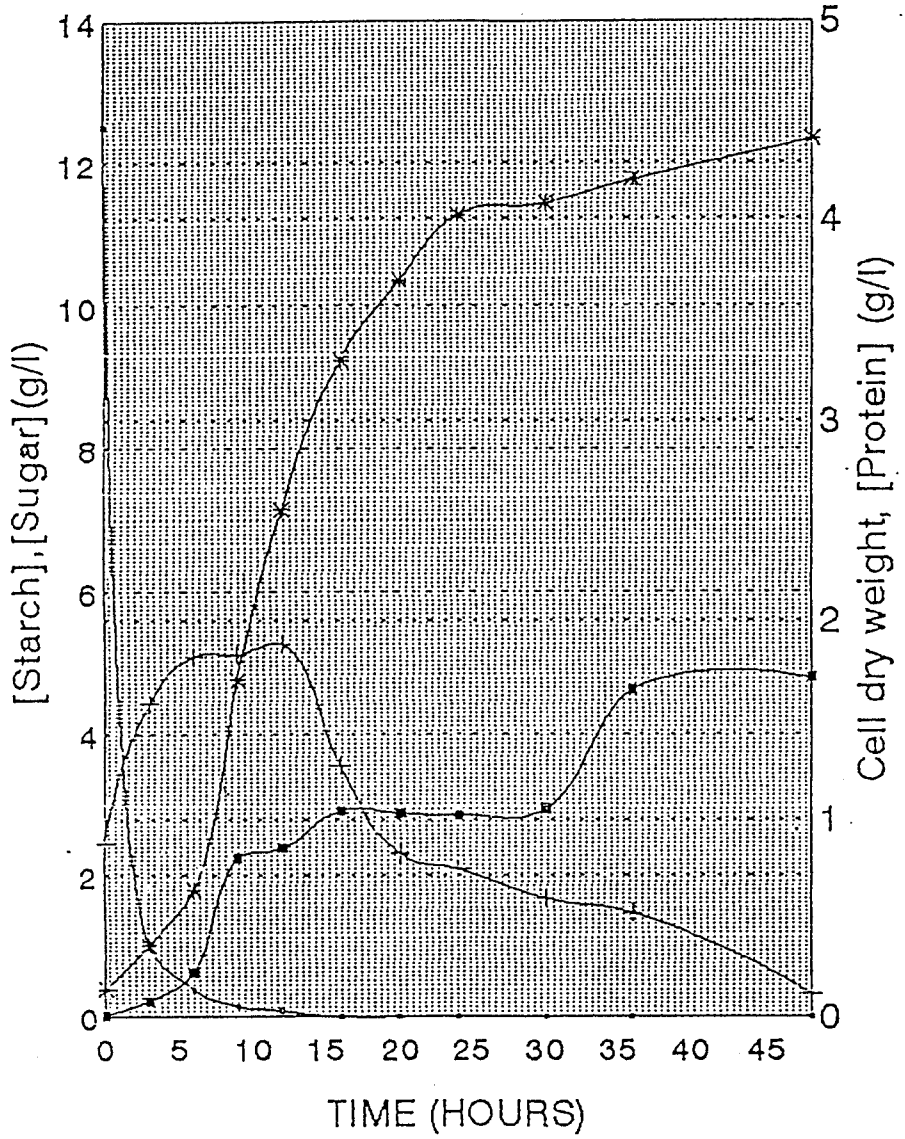

— = ปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร) + = ปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร)

-*- = น้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร) -■- = ปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร)

รูปที่ 7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร), ปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร), น้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร) และปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร) ที่เวลาต่างๆ ในอาหารความเข้มข้นแป้ง 1%

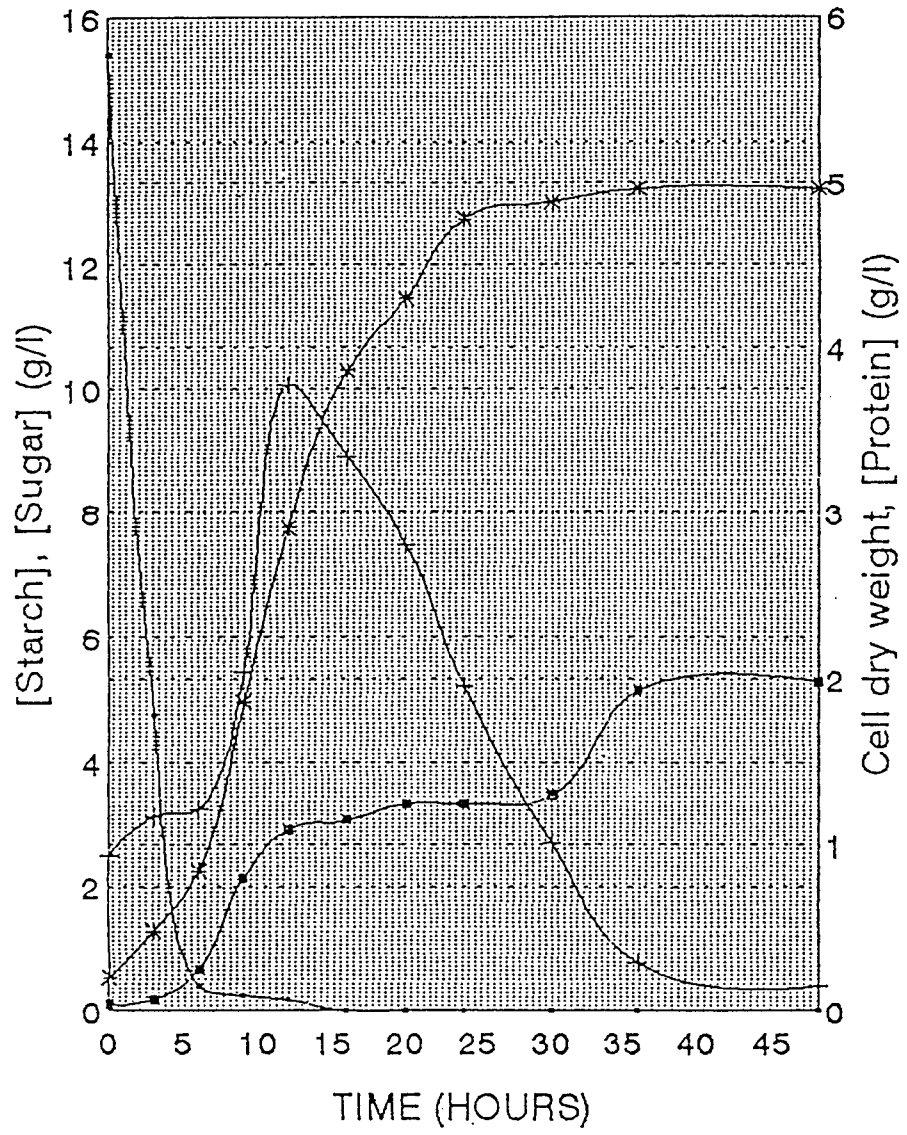

= ปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร) = ปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร)

= น้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร) = ปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร)

รูปที่ 8 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร), ปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร), น้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร) และปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร) ที่เวลาต่างๆ ในอาหารความเข้มข้นแป้ง 2%

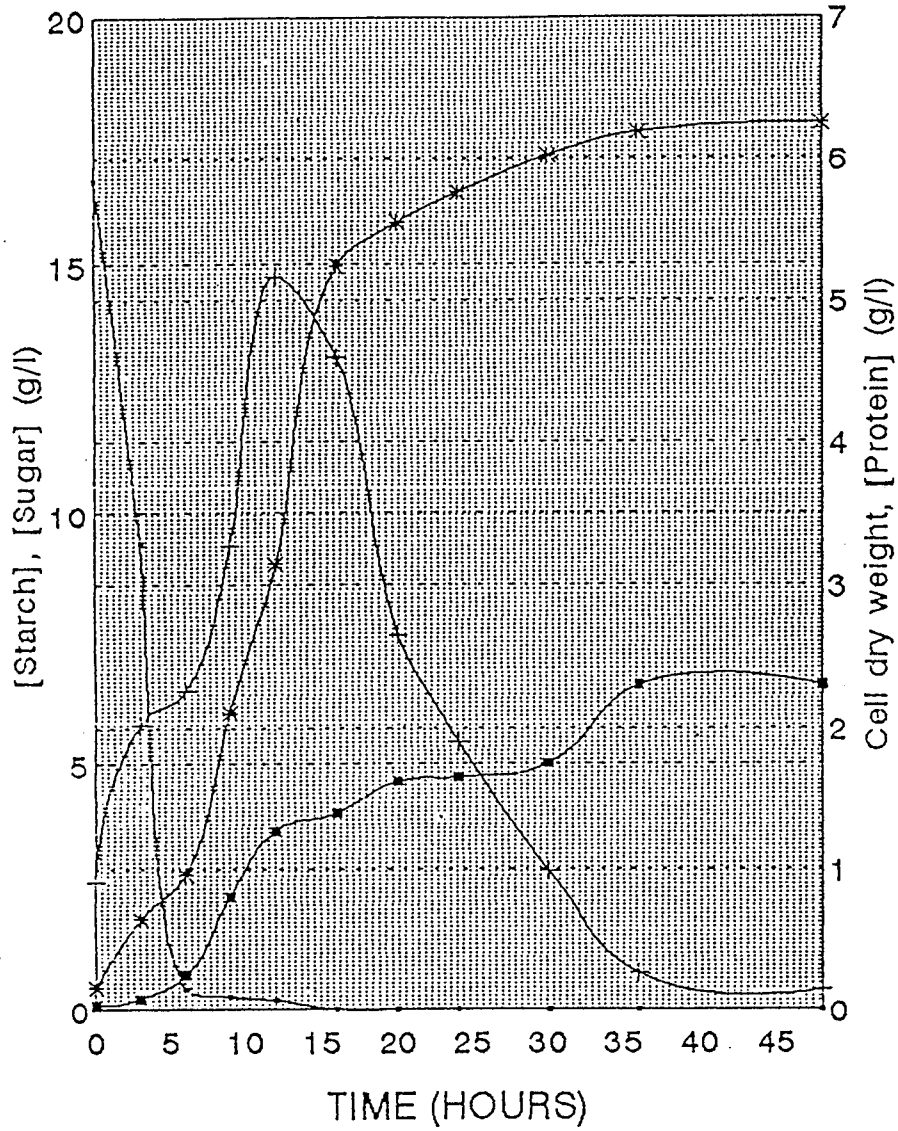

—•— = ปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร)
—+— = ปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร)
—*— = น้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร)
—■— = ปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร)

รูปที่ 9 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร), ปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร), น้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร) และปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร) ที่เวลาต่างๆ ในอาหารความเข้มข้นแป้ง 3%

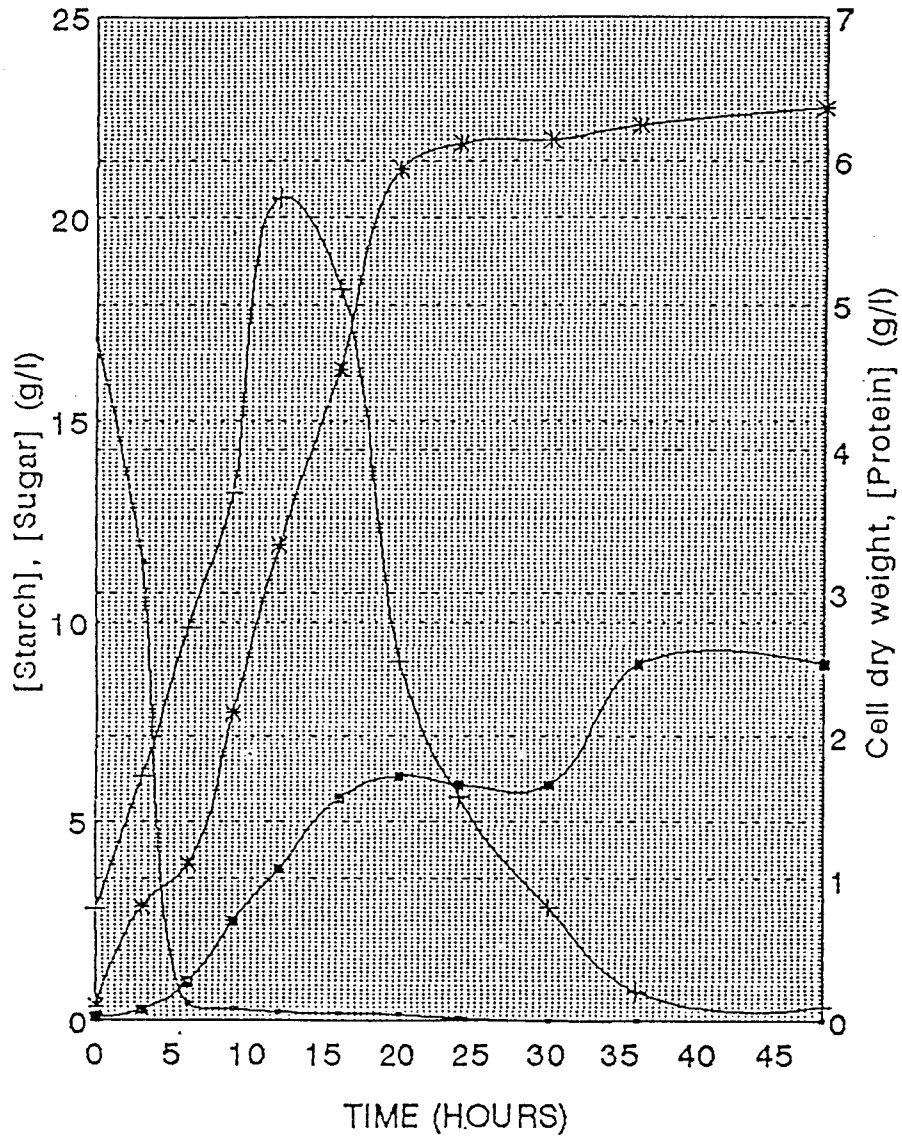

— = ปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร) + = ปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร)

-*- = น้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร) -■- = ปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร)

รูปที่ 10 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณแป้ง (กรัมต่อลิตร), ปริมาณน้ำตาล (กรัมต่อลิตร), น้ำหนักเซลล์แห้ง (กรัมต่อลิตร) และปริมาณโปรตีน (กรัมต่อลิตร) ที่เวลาต่างๆ ในอาหารความเข้มข้นแป้ง 4%

3.3 วิเคราะห์หาโปรตีนและไขมันที่เป็นส่วนประกอบของโปรตีนเซลล์เดียวที่ผลิตได้

จากการทดลองที่ 2 ได้อาหารความเข้มข้นแป้ง 4% เป็นอาหารที่มีความเหมาะสมต่อการผลิตโปรตีนเซลล์เดียว ดังนั้นจึงทำการขยายขนาดการทดลองโดยเลือกอาหารความเข้มข้นแป้ง 4% ปริมาตรอาหารเลี้ยงเชื้อรวม 2,400 มิลลิลิตร ทำการเลี้ยงเชื้อโดยบ่มในตู้เขย่าควบคุมอุณหภูมิ 30 องศาเซลเซียส ความเร็ว 200 รอบต่อนาที เพื่อที่จะเก็บเกี่ยวเซลล์ โดยเลือกเก็บเกี่ยวเซลล์ที่เวลา 36 ชั่วโมง ได้น้ำหนักเซลล์แห้ง 5.95 กรัมต่อลิตร เมื่อทำการวิเคราะห์หาโปรตีนและไขมัน ซึ่งเป็นส่วนประกอบได้ผลการทดลองตามตารางที่ 11 ดังนี้

ตารางที่ 11 แสดงถึงโปรตีนและไขมันที่มีอยู่ในเซลล์ *Schwanniomyces occidentalis* TISTR 5555

องค์ประกอบในเซลล์	เปอร์เซนต์ (ของน้ำหนักแห้งเป็นกรัม)
โปรตีน	33.84
ไขมัน	0.55

หมายเหตุ วัดปริมาณโปรตีนโดย Kjeldahl Method
วัดปริมาณไขมันโดย Soxhlet extraction